

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ
“ПРОФ. Д-Р ПАРАСКЕВ СТОЯНОВ” ВАРНА
ФАКУЛТЕТ „ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА“

Утвърдена с Протокол № 17/27.05.2026г.

Утвърждавам:

ДЕКАН

/доц. д-р Георги Папанчев, д.м./

УЧЕБНА ПРОГРАМА
по

“ПРОПЕДЕВТИКА НА ОРАЛНАТА И ЛИЦЕВО-ЧЕЛЮСТНА
ХИРУРГИЯ. МЕСТНА АНЕСТЕЗИЯ В ДЕНТАЛНАТА МЕДИЦИНА“

Специалност **“ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА”**

Образователно-квалификационна степен **“МАГИСТЪР”**

Професионална квалификация **“ЛЕКАР ПО ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА”**

Вид на занятията	Семестър	Хорариум-часа седмично	Хорариум-часа Общо
Лекции	V, VI	2/2	60
Практически упражнения	V, VI	2/2	60
Общо часа			120
Форми на контрол	Текущ контрол		Изпит – VI семестър
Кредити (ECTS)		3/3	8 (5+3)

Преподаватели: Проф. д-р Тихомир Георгиев, д.м.н.; Проф. д-р Росен Коларов, д.м.; Доц. д-р Георги Папанчев, д.м.

Варна
2026

Анотация

Обучението по дисциплината Орална и Лицево-челюстна хирургия включва:

1. Усвояване методите за изследване и изграждане на предварителна клинична диагноза на болните с възпалителни заболявания, травми, тумори, вродени и придобити дефекти в лицево-челюстната област, които заболявания засягат следните анатомични обекти: зъби и околозъбни тъкани, кожа и лигавица, мускули (дъвкателни и мимически), устни, небце, език, бузи, максиларни синуси, челюстни стави, лимфни възли, лицеви нерви (n. trigeminus, n. facialis и др.), слюнчени жлези (околоушни, подчелюстни, подезични, малки), челюстни кости (долна челюст, горночелюстен масив), лицеви кости (носни, ябълчни, орбитални стени);

2. Оказване спешна и неотложна помощ, когато това е наложително;

3. Извършване определени амбулаторни хирургични интервенции, като екстракция на зъби и някои атипични екстракции, инцизия на субпериостални, субмукозни и други абцеси, предпротетична корекция на алвеоларния гребен, кюретаж на алвеоли при алвеолит, френулотомии, апикални остеотомии и др.;

4. Усвояване на знанията за честотата, етиологията и патогенезата, за клиничните и параклинични изследвания, за диагностиката и деференциалната диагностика на различните заболявания в домена на оралната и лицево-челюстна хирургия, правилно насочване на болните към специализираните звена с необходимата документация и предварителни изследвания. Извършване на профилактика и предпазване от усложнения.

Форми на обучение, контрол и оценка

Обучението на студентите отговаря и се придържа към съвременните методи на преподаване и оценяване на постиженията им.

Изградена е организация за поддържане и развиване на съвременните методи в преподаване на учебния материал и водене на практическите занятия и за оценяване на постиженията на студентите.

Форми на оценяване: текущо оценяване, участие в семинари, тест, теоретичен изпит, колоквиум.

Форми и методи на обучение: лекция, семинар, дискусия, решаване на казуси, практически упражнения, мултимедийна презентация.

Критерии за оценяване

Формиране на оценката: комплексно

- Оценяване на активността на студента по време на практическите упражнения
- Колоквиуми
- Изпитен резултат по време на сесия

Аспекти при формиране на оценката: комплексни

- Оценка от тестовите - среден /за верни отговори 50 % - 60 %/, добър /60 -80 %/, мн. добър /80 - 95 %/, отличен за верни отговори над 95 %.
- Оценка за провеждане на практическата работа на пациент и/или фантомен модел.
- Изпитен резултат по време на сесията формиран от: тест, практически изпит с пациент и/или фантомен модел, писмен изпит на 1 въпрос и устен изпит на 1 въпрос.
- Практически изпит – провежда се в края на шести семестър.

До теоретичен изпит се допускат единствено студенти, успешно положили практически изпит.

След завършване на курса студентите трябва да притежават следните знания, умения и компетентности:

- **Знания** за честотата, етиологията и патогенезата, за клиничните и параклинични изследвания, за диагностиката и диференциалната диагностика на различните заболявания в домена на оралната и лицево-челюстна хирургия, правилно насочване на болните към специализираните звена с необходимата документация и предварителни изследвания. Извършване на профилактика и предпазване от усложнения.

- **Умения** за поставяне на локални (терминални и проводни) анестезии и екстракция на зъби върху фантомни модели.
- **Компетенции** за изследване и изграждане на предварителна клинична диагноза на болните с възпалителни заболявания, травми, тумори, вродени и придобити дефекти в лицево-челюстната област.

Тематичен план на лекциите и упражненията

Лекционен курс, III курс, V семестър		Часове
1	Анатомия на ЛЧО – Кости.	2
2	Анатомия на ЛЧО – мускули и фасции.	2
3	Анатомия на ЛЧО – кръвоснабдяване.	2
4	Анатомия на ЛЧО – инервация.	2
5	Изследване на болен. Анамнеза и статус. Параклинични изследвания.	2
6	Асептика и антисептика.	2
7	Основни хирургични манипулации. Хирургичен инструментариум.	2
8	Локални анестетици и механизъм на действие. Контактна и терминална анестезия. Проводни анестезии на горна челюст.	2
9	Проводни анестезии на долна челюст.	2
10	Усложнения при анестезия.Общи усложнения.	2
11	Усложнения при анестезии. Местни усложнения.	2
12	Поведение на денталния лекар при пациенти с придружаващи заболявания. Подготовка на болния за местна анестезия и хирургично лечение.	2
13	Екстракция на зъби. Особености на екстракцията на отделни групи зъби.	2
14	Усложнения при и след екстракция на зъби.	2
15	Зарастване на раната – нормално и компрометирано.	2
Общо:		30
Лекционен курс, III курс, VI семестър		Часове
1	Болести на прорязването на зъбите.	2
2	Хирургично лечение на ретинирани мъдреци.	2
3	Периодонтити.	2
4	Кисти на челюстните кости. Одонтогенни кисти.	2
5	Кисти на челюстните кости. Неодонтогенни кисти.	2
6	Кисти на меките тъкани.	2

7	Възпалителни заболявания. Общи данни.	2
8	Лимфаденити.	2
9	Периостити и общи сведения за остеомиелити.	2
10	Остеомиелити.	2
11	Одонтогенни синусити.	2
12	Травми. Общи сведения.	2
13	Фрактури на челюстите и лицевите кости. Общи сведения.	2
14	Преканцерози. Общи сведения.	2
15	Тумори. Общи сведения.	2
Общо:		30

Упражнения, III курс, V семестър		Часове
1	Кости на лицевия отдел на черепа. Мускули и фасции в ЛЧО и шията.	2
2	Кръвоснабдяване в ЛЧО и шията.	2
3	Иннервация в ЛЧО и шията.	2
4	Колоквиум: „Анатомия в лицево-челюстната област (ЛЧО).“	2
5	Изследване на болен. Анамнеза и статус. Параклинични изследвания.	2
6	Асептика и антисептика. Подготовка на болния, оперативния екип и оперативното поле за хирургично лечение.	2
7	Инструментариум. Общохирургичен инструментариум. Специфичен хирургичен инструментариум в ОЛЧХ.	2
8	Местни анестетици. Коригенти. Лекарствени взаимодействия.	2
9	Обезболяване в устната кухина и лицево-челюстната област. Анестезии на горна челюст – терминална и проводни. Демонстрация.	2
10	Обезболяване в устната кухина и лицево-челюстната област. Анестезии на долна челюст – терминална и проводни. Демонстрация.	2
11	Особености на обезболяването при възпалителни процеси в лицево-челюстната област.	2
12	Местна анестезия при деца, пациенти в напреднала възраст и пациенти с	2

	придружаващи заболявания. Подготовка на болния за местна анестезия и хирургично лечение.	
13	Усложнения преди и по време на анестезия.	2
14	Усложнения след местна анестезия.	2
15	Колоквиум: „Местна анестезия и усложнения по време и след анестезия. Асептика и антисептика. Инструментариум.“	2
Общо:		30
Упражнения, III курс, VI семестър		Часове
1	Екстракция на зъби и корени на горна челюст. Демонстрация.	2
2	Екстракция на зъби и корени на долна челюст. Демонстрация.	2
3	Екстракция на мъдrecи и ретинирани зъби. Демонстрация.	2
4	Усложнения при и след екстракция на зъби.	2
5	Колоквиум: „Екстракция на зъби и усложнения по време и след екстракция.“	2
6	Основни хирургични манипулации. Видове ламба. Техники за зашиване на тъканите. Демонстрация.	2
7	Усвояване на методите на изследване, диагностика и лечение на болните с остри периодонтити.	2
8	Усвояване на методите на изследване, диагностика и лечение на болните с хронични периодонтити.	2
9	Усвояване на методите на изследване, диагностика и лечение на болните с одонтогенни кисти на челюстите.	2
10	Усвояване на методите на изследване, диагностика и лечение на болните с неодонтогенни кисти на челюстите.	2
11	Методи за хирургично лечение на одонтогенни и неодонтогенни кисти.	2
12	Ендодонтска хирургия. Усложнения при лечение на периодонтити и кисти.	2
13	Колоквиум: „Периодонтити и кисти в ЛЧО.“	2
14	Практически изпит.	2
15	Практически изпит.	2
Общо:		30

Литература

1. **Лицево-челюстна и орална хирургия (664 стр.)**, под редакцията и ръководството на проф. Р. Угринов; 2009.
2. **Тумори в лицево-челюстната и шийна област.**, Р. Угринов, атла, 2011 г.
3. **Орална хирургия**, Учебник за студенти по специалността „Дентална медицина”, под редакцията на Д. Атанасов, Медицински Университет, Пловдив, 2011.

Конспект

1. Асептика и антисептика в оралната и лицево – челюстна хирургия. Подготовка на ръцете на хирурга и на оперативното поле за хирургични интервенции.
2. Инструментариум: общо хирургичен и инструменти, които се използват в оралната и лицево – челюстна хирургия.
3. Основни хирургични манипулации – инцизии, зашиване на рани, шевни материали, видове шевове, кюрегаж, дренаж, тампониране, пункция.
4. Топографска анатомия на лицево – челюстната област: интервация, кръвоснабдяване и лимфообръщение.
5. Видове обезболяване в оралната и лицево – челюстна хирургия. Общи сведения. Премедикация.
6. Локална анестезия в лицево – челюстната област. Определение, показания, видове. Инструментариум за реализацията ѝ.
7. Видове локални анестетици. Механизъм на действие на локалните анестетици. Вазоконстриктори. Взаимодействие на локални анестетици с други медикаменти, използвани от болния.
8. Обезболяване при хирургични намеси на кожата.
9. Инжекционно обезболяване при хирургични намеси в устната кухина. Терминална анестезия. Видове. Показания и противопоказания. техника.
10. Проводна анестезия на долната челюст – анатомични данни, интраорални методи, показания, техника.
11. Екстраорални методи за проводни анестезии на долна челюст. Показания. Техника.
12. Проводни анестезии на горната челюст. Анатомични данни. Интраорални методи. Показания. Техника.
13. Екстраорални методи за проводни анестезии на горната челюст. Анатомични данни, показания, техника.

- 14.Особености на местната анестезия при деца и възпалителни заболявания в лицево – челюстната област.
- 15.Подготовка на болните с придружаващи заболявания /диабет, хипертонична болест, болни на антикоагулантна терапия и др./ за анестезия, екстракция на зъби и други хирургични интервенции в лицево – челюстната област.
- 16.Усложнения при и след локална анестезия. Видове профилактика. Основни принципи на лечение.
- 17.Екстракция на зъби. Показания и противопоказания. Анатомо – топографски предпоставки за екстракция.
- 18.Класическа екстракция. Положение на болния и оператора. Особенности на екстракцията при отделните групи зъби.
- 19.Екстракция на силно разрушени и фрактурирани зъби и корени.
- 20.Екстракция на ретинирани зъби. Показания, методи, усложнения.
- 21.Следоперативни грижи за екстракционната рана. Заздравителен процес на екстракционната рана.
- 22.Усложнения при и след екстракция на зъби. Видове, профилактика. Принципи на лечение.
- 23.Периодонтити. Анатомо – топографски и функционални особености на периодонциума. Класификация на периодонтитите.
- 24.Остри периодонтити. Класификация. Етиология. Клинично изследване. Основни принципи за лечение.
- 25.Хронични периодонтити. Класификация. Етиология. Клинично изследване. Основни принципи на лечение.
- 26.Кисти на челюстите. Класификация, обща характеристика, етиология, патогенеза. Етиология, патогенеза, клинично изследване. Основни принципи на лечение.
- 27.Болести на прорязването на зъбите. Затруднен пробив на зъбите. Ретинирани зъби. Класификация, етиология, патогенеза.

28.Пародонтални заболявания – анатомия на пародонта, класификация, епидемиология, етиология, патогенеза. Основни принципи за лечение.

29.Одонтогенни синусити – топографска анатомия, класификация, етиология, методи за изследване. Основни принципи за лечение.

30.Абцеси и флегмони в лицево – челюстната област – общи данни, етиология, патогенеза, пътища на разпространение на инфекцията. Основни принципи при лечение.

31.Пренеоплазии и тумори на устната кухина в лицево – челюстната област. Честота, класификация, етиология.

Протокол от:

Катедрен съвет № 21 / 26.05.2026

Факултетен съвет № .....

Изготвил програмата: _____

/Проф. д-р Тихомир Георгиев, д.м.н./

Ръководител катедра: _____

/Проф. д-р Тихомир Георгиев, д.м.н./